

ACC. N:R M. 14940: 1-10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Fabian Karlsson, Väckelsång*
 Härad: *Konga* Berättare: " " "
 Socken: *Väckelsång* Berättarens yrke: *lantbrukare*
 Uppteckningsår: *1960* Född år *1894 i Väckelsång*

*Skyddande, utvecklande och roande föremål
 för barn i krypsåldern. s. 1-10.*

(tecken, s. 7-10.)

LUF 114

28/10-60

Skyddande utvecklande och roande
föremål för barn i kryppåldern.

I Väckelångs socken är ej något slag av huvudskydd, hattar eller mössor kända, för att hindra barn i kryppåldern att skada sig. Ej heller finnes några sådana föremål i hembygdemuseets samlingar.

Både modern och gudmodern hade förr en del att iaktaga för det nyfödda barnets skydd och trivsel.

I barnets vaggan skulle ligga stål och det fick ej föras ut under bar himmel före dopet. Barnets tilltänkta namn fick ej uttalas för någon innan det blivit döpt. Gudmodern borde lära något, 1. vanligen Fader Vår, innan hon tog hand om

barnet, för att föra det till dopet.
 Detta för att barnet skulle få läsa för
 att lära läsa. En silverpenng smugglade
 gudmodern in i svepen, för att barnet i
 framtiden ej skulle sakna pengar utan
 få rikedom. Efter dopet skulle dop-
 klänningen hängas upp, för att barnet
 ej skulle stanna i väder. Dopklänningen
 fick ej läggas ner i en låda för än senare.

När barnet kommit till åldern att
 kunna lämna raggan och skulle lära
 sig stå och gå, då hade man en bänk
 eller rättare stor pall med ett runt hål
 i mitten, som barnet ställdes uti.

Den kallades för stästol. Barnet skulle
 stå i det runda hålet med fötterna på
 golvet och med armarna ovanför.

2. Snart lärde barnet sig att taga steg och

föra stäsetolen framåt golvet.
Den där stäsetolen brukade "gau pau laene"
i stugorna där man hade småbarn som
skulle lära stå och gå.

En liten pall för krypande småbarn hade
man också. När barnet lärt att resa sig
upp vid pallen, då dröjde det rej långt
förrän det även försökte sätta sig på
den. Små låga stolar för småbarnen
har också varit vanliga. Utvändigt på
 dessa småstolar var lika med de större
stolarna för äldre.

Några köpta "roepöcke" (leksaker) åt
småbarnen visste man rej om i äldre tid.
Barnen fingo roa sig bäst de kunde med
hemmagjorda leksaker. Den allra första
köpta leksaker man känner till är ler-
3. göken och den har använts långt fram i tiden.

De allra minsta soso ju mest roade av
sådant som gav ljud ifrån sig.

Och det dröjde förtas innan de själva
kunde blåsa på bergöken, det fick andra
i stället göra åt dem.

Och hade ett primitivt munspel, som
man endast kunde frambringa en enda
ton på. Det bestod av tolv små trä-
bitar med en tunn näverrensa fastspänd
emellan. Där man blåste på nävern, kunde
skrika rätt bra och det roade de minsta.

Ett "strängspel" var lätt att göra och det
kunde roa de allra minsta rätt mycket.

Ly. de kunde själva stå för "musiken".

Över en brädlapp spändes en ståltråd,
som fästades med spikar i brädlappens
ändar. Med en liten tråkloss, som vi väl

4. kunna kalla stället, sträcktes ståltråden

så att det blev klang i den. Ju närmare
klossen fördes mot brädans ända spändare
blev strängen och bättre ljud i den.

Ibland kunde man ha flera strängar.
Där man "spelade", slog man på träden
med en pinne eller ännu bättre med en
järnbit, som gav mera klang.

Ett annat "musikinstrument" för barn
var visselpipan, en barkpipa av rönn eller
lind. Lindbarken var bättre än rönnbark,
ty den förkade sig sämman som rönnbark.
Lindpipan kunde man ha hur länge som
helst, men rönpipan användes färsk.

En "snurreboss" var rolig för de små.
Den gjordes vanligen av en tom träd-
rulle, som skurits av på mitten.

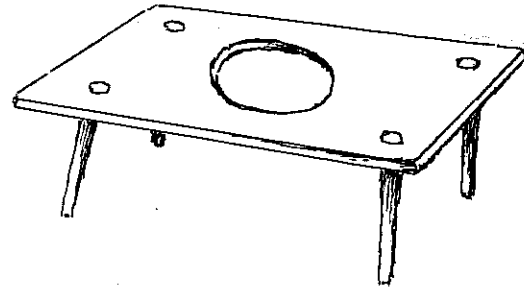
Genom trädullens hål var en pinne,
som vässats i nedre änden.

Det allra soligaste "roepocket" var
en "neckegobbe". På en liten och tunn
träratta gjorde man en gubbe. Mitt på
gubben sattes in en pinne och i andra
ändan av denna borrades ett hål för
en lång sticka, som skulle hänga
neråt. Nedre änden av stickan stacks
in i en potatis och den tyngden
skulle tjänstgöra som pendel.
Där gubben ställdes på en bordskant
eller kanten av en pall med potatisen
svängande under, då niskade gubben
fram och tillbaka.

ACC. N:R M. 14940:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

7

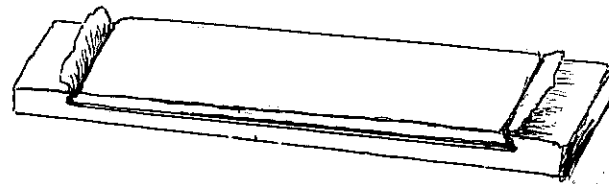
Ståstol

7.

ACC. N:R M. 14940:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

8

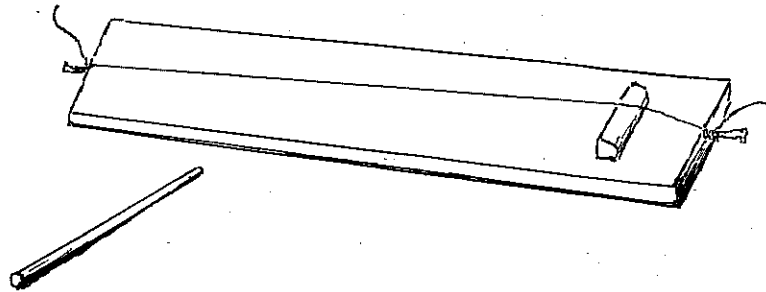
Munspel

8.

ACC. N:R M. 14940:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

9.

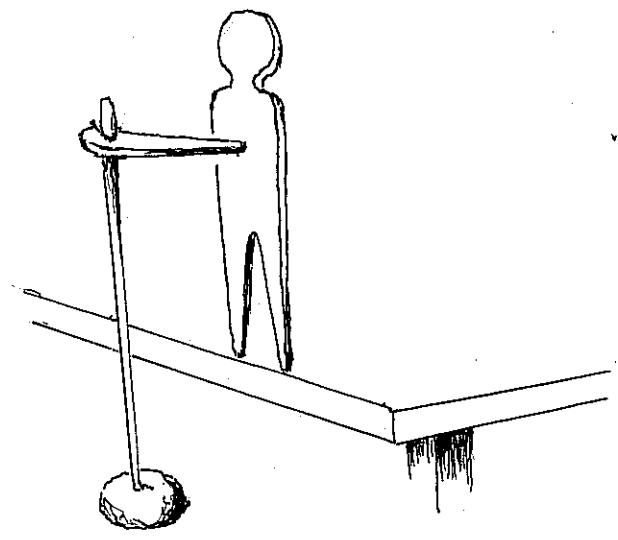
Strängaspel

9.

ACC. N:R M. 14940:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

10

Nickegubbe

10.